

Evaluatie AK-VSZ van de basisnota van Elio Di Rupo (formateur)

Een efficiëntere federale staat en grotere autonomie voor de deelstaten

4 juli 2011 - evaluatie door Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid

Elio Di Rupo zit er met zijn nota bijna volledig naast

Griekenland aan Samber en Maas

Deze nota is zeer socialistisch. De goede kant hiervan blijkt uit de sociale bezorgdheid van meerdere maatregelen ter bescherming van de laagste inkomens. De andere kant blijkt uit de antikapitalistische geest van meerdere maatregelen ter verhoging van de belastingen.

We willen de nota van Elio Di Rupo (hierna genoemd de EDR-nota) echter vanuit een algemeen maatschappelijk standpunt evalueren met bijzondere aandacht voor de sociale zekerheid.

De nota vertrekt niet van de prioritaire problemen in dit land: de verzwakte concurrentiekracht, de te lage tewerkstelling, de te hoge werkloosheid, de oplopende kosten van de vergrijzing, de te hoge overheidsschuld, de voortdurende blokkering tussen de gemeenschappen. Deze problemen worden niet in een tijdsperspectief gezien van ten minste tien à vijftien jaar. Er is ook geen analyse van de oorzaken.

De voorgestelde maatregelen, waaronder veel goede en ook zeer goede, bieden dan ook geen oplossing voor de belangrijkste problemen. Het is ook opvallend dat veel maatregelen ingeleid worden door verheven woordenkramerij, dan volgt de maatregel en vervolgens de uitholling ervan.

Inleiding

We behandelen eerst de twee grootste sociaaleconomische kernproblemen:

- De vergrijzing (de grootste verzameling van sociaal-maatschappelijke problemen)
- De tewerkstelling (met ondernemerschap, de grootste economische hefboom)

1. **De kosten van de vergrijzing**, waarvan nog niemand heeft gezegd hoe en door wie ze zullen betaald worden, bedragen 37,3 miljard gespreid over de periode 2011 - 2020. Van dit bedrag heeft 11,5 miljard betrekking op de jaren 2011 tot 2015. De helft van het begrotingstekort (in totaal 22 miljard tot in 2015) wordt dus veroorzaakt door de stijging van de sociale uitkeringen.

In de EDR-nota staan er m.b.t. de vermindering van de sociale uitkeringen slechts enkele maatregelen die betekenis hebben:

- a. Verlagen van de groeicostnorm in de geneeskundige verzorging van 4,5 % (in feite 3 %) tot 2 %. Uitgehouden door gebruik van het Toekomstfonds en extra federale financiering van de sociale zekerheid.
- b. Verhogen van de prijs per dienstcheque vanaf een nog te bepalen aantal waardoor de RVA-bijdrage kan verminderen.
- c. Afhankelijk van de loopbaanduur en uiterlijk na vier jaar werkloosheid wordt de werkloosheidsuitkering geplafonneerd tot een forfaitair (nog niet bepaald) minimum. Hierop zijn er echter talrijke uitzonderingen.
- d. Moeilijker toegang tot tijdskrediet en loopbaanonderbreking.

Hier staan diverse verhogingen van sociale uitkeringen tegenover: de laagste pensioenen, de werkloosheidsuitkeringen in de eerste vier maand (+ 16,7 %).

Er is in de EDR-nota echter geen enkele raming gemaakt van de kosten en de opbrengsten van de verschillende maatregelen. Wij ramen de netto-besparing in de Sociale zekerheid op 3 miljard zonder de opbrengst van de fraudebestrijding. (Op het totaal begrotingstekort van 22 miljard.)

N.B.

a) Het verhogen van het RSZ-plafond voor zelfstandigen tot 100.000 € zal een gunstige weerslag hebben op de tekorten die de Federale overheid moet financieren in dit stelsel.

b) Het aanpassen van de ambtenarenpensioenen door de berekening te baseren op de laatste tien jaar van de loopbaan (i.p.v. de laatste vijf jaar zoals nu) geldt alleen voor toekomstige aanwervingen. Deze maatregel heeft dus ten vroegste een klein effect in 2057. Belachelijk.

2. **De tewerkstelling.** De EDR-nota neemt het Nationaal Hervormingsplan over dat is goedgekeurd in de ministerraad van 15 april 2011. Hierin heeft België zich verbonden om de tewerkstellingsgraad (op basis van de leeftijdsgroep 20-64 jaar) van 67,8 % in 2011 te verhogen tot 73,2 % in 2020. In lijn hiermee stelt Di Rupo dat er 250.000 banen moeten bijkomen tegen 2015 of 62.500 per jaar vanaf 2012. Dit is behoorlijk ambitieus.

Maar de maatregelen om dit in de praktijk te ondersteunen zijn verkeerd georiënteerd. Er zijn heel wat maatregelen om de werklozen te activeren maar hiermee worden geen 250.000 banen gecreëerd; hoogstens een deel van het aantal openstaande vacatures ingevuld. Maatregelen om nieuwe banen te creëren zijn dun gezaaid. Een grotere vermindering van de sociale bijdragen bij de eerste drie aanwervingen, het bevorderen van groene banen, en dat is het dan. Er zijn wel nog een pak overgedragen bevoegdheden w.o. verminderingen voor doelgroepen. De structurele bijdragevermindering, die de belangrijkste is, wordt echter niet overgedragen. Door het behoud op federaal vlak van de wetten en de reglementen, de CAO's en de werkloosheidsvergoedingen mogen de Gewesten enkel binnen de kleine lijntjes kleuren. Het geloof in de vrije onderneming die alleen door haar concurrentiekracht welvaart kan scheppen is nergens te bespeuren.

Wat vooral ontbreekt, is het sluitstuk: de koppeling tussen ondernemen, opleiding, onderzoek, investeren en werken, enerzijds, en de opbrengst hiervan in de vorm van belastingen en sociale bijdragen anderzijds. De basisfilosofie van PS en SP.A blijft onveranderd: de Gewesten moeten werken en de Vlamingen moeten hun geld afgeven opdat de federale overheid de sociale zekerheid en de begrotingstekorten zou kunnen betalen. In dit land leidt dit tot eeuwigdurende communautaire problemen. De oude gedachten over planeconomie zijn nog sterk aanwezig. Het paard wordt achter de wagen gespannen.

DE SOCIALE ZEKERHEID

1. SAMENVATTING OVER DE SOCIALE ZEKERHEID

(voor een meer gedetailleerde analyse zie Bijlage)

1.1. De klassieke takken van de sociale zekerheid worden niet gesplitst, behalve de Kinderbijslagen die volledig overgedragen worden naar de "gemeenschappen" zoals ook een beperkt deel van de gezondheidszorg.¹ Werkloosheid, Pensioenen, de RIZIV-uitkeringen en bijna de totaliteit van de Geneeskundige verzorging worden dus niet overgedragen.

Als "geen enkel gezin één euro zal verliezen" (en dus ook niet winnen) is de beleidsruimte bij de kinderbijslagen wel heel beperkt. De Vlamingen zullen blijven betalen, vooral voor de kinderen in Brussel (zie grafiek). Er verandert dus in wezen niets.

1.2. Op de volgende domeinen die aansluiten bij de sociale zekerheid zijn er wel overdrachten.

- Er is een betekenisvolle overdracht van 4,9 miljard op het gebied van gezondheidszorg en uitkeringen aan personen met een handicap. Voor deze laatste groep ontbreekt de inkomensvervangende tegemoetkoming (ruim 500 miljoen €) die nochtans zou toelaten om voor het geheel van Personen met een Handicap een homogeen pakket samen te stellen. (Het overgedragen bedrag stemt overeen met 15 % van het totaal van de gezondheidszorg in de brede betekenis.)
- Er is ook een betekenisvolle overdracht van 4,4 miljard op het gebied van Arbeidsmarktbeleid. Dienstencheques en doelgroepenbeleid vormen hierin de grootste posten. De structurele bijdragevermindering (4 miljard), nochtans ook gericht op doelgroepenbeleid, wordt niet overgedragen. We vragen ons echter ernstig af of we niet naïef zijn bij het gebruik van de term "betekenisvol". In de EDR-nota staan er heel wat federale maatregelen op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Ook het bepalen van de prijs van de dienstencheques en het afschaffen van de fiscale aftrekbaarheid. Wat is dan nog de echte beleidsruimte voor de Gewesten op deze gebieden? Administratieve decentralisatie en een beetje controle?

1.3. Alle overgedragen Gemeenschapsbevoegdheden gaan in Brussel naar de GGC, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Met als gevolg dat de Vlaamse Gemeenschap beperkt wordt tot het Vlaams Gewest en de Franse Gemeenschap tot het Waals Gewest. Dat komt neer op een regionalisering i.p.v. een communautarisering. Dit is niet in overeenstemming met de grondwet. Maar als de grondwet ongrondwettelijke verkiezingen toelaat, dan zal dit ook wel kunnen voor de overdracht naar de niet bestaande "gemeenschappen".

---

¹ Voor Brussel betekent dit naar de GGC (De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Dit geldt voor nagenoeg alle bevoegdheden die zagezegd worden overgedragen naar de Gemeenschappen. Het gevolg hiervan is dat de Vlaamse Gemeenschap beperkt wordt tot het Vlaams Gewest en de Franstalige Gemeenschap beperkt tot het Waals Gewest. De Duitstalige Gemeenschap wordt expliciet genoemd bij de Kinderbijslagen; niet bij de andere overdrachten naar Gemeenschappen. In ieder geval wordt de term Gemeenschappen niet gebruikt in de grondwettelijke betekenis. Om het onderscheid te maken zullen we het woord Gemeenschappen gebruiken in de grondwettelijke betekenis en het woord "gemeenschappen" in de context van de EDR-nota.

- 1.4. Alle overdrachten gebeuren op basis van de huidige en de toekomstige behoeften en dus niet volgens fiscale capaciteit. Financiële verantwoordelijkheid in ieder huishouden en in iedere staat betekent dat men verantwoordelijk is voor het verdienen van de nodige middelen, het bepalen van de gewenste uitgaven en het zorgen voor het evenwicht tussen beide. Dit moet ook gelden voor elk politiek niveau tussen gezin en staat. In dit land gaat men vrolijk verder met het consumptiefederalisme. De Vlamingen blijven betalen. Alleen al in de sociale zekerheid en de sociale bijstand bedragen de transfers 4,7 miljard per jaar. Sinds vorig jaar noemen de Franstaligen dit verarmen.
- 1.5. De extra tewerkstelling van 250.000 personen is niet meer dan een goede bedoeling die in het hoofdstuk "Hervorming van de arbeidsmarkt" bijna verdronken is en teruggebracht tot: "De regering zal bijgevolg een inter-federaal en inter-professioneel overleg voorstellen over: op welke manier kunnen we, rekening houdend met het door de Gewesten gevolgde economisch beleid, het beste tegen 2015, 250.000 banen creëren?" Wat een van de grootste hefboomen zou moeten zijn voor de oplossing van de problemen in dit land, wordt op een carroussel geplaatst. Quel bordel.

DE VOORGESTELDE BEGROTINGSMAATREGELEN

Aandacht voor de financiering van de sociale zekerheid behoort ook tot onze opdracht. Als deze financiering in het gedrang komt door buitensporige begrotingstekorten die bovendien dreigen een permanent probleem te zijn als gevolg van de steeds sneller oplopende kosten van de vergrijzing, dan moeten wij ook de voorgestelde sanering van de begroting evalueren.

Volgens de EDP-nota gaat het om een tekort van 22 miljard voor het geheel van de overheidsdiensten (entiteit I + II) tot in 2015, met dan een structureel evenwicht.²

Het begrotingstekort in 2015 op nul brengen is niet het einde van de problemen. In de optimistische veronderstelling dat de fiscale en parafiscale middelen rechtevenredig evolueren met het bbp zal in de periode 2016 - 2020 de kostprijs van de vergrijzing (waarin ook begrepen de overheidspensioenen) deze middelen met 26 miljard overtreffen. Dit bedrag zal nog verder stijgen in de daarop volgende perioden van vijf jaar. Zelfs zogenaamde politici en zogenaamde sociale partners zullen dit probleem toch eens ernstig moeten nemen.

Het feit dat op geen enkele maatregel een beoogd bedrag is gekleefd maakt de beoordeling moeilijk, maar voor sommige maatregelen kunnen we een ruwe raming maken.

We zullen de begrotingsmaatregelen echter toetsen vanuit een aantal specifieke invalshoeken.

1. Het is altijd een goede methode om de oplossing van een problemen in de eerste plaats te zoeken in het wegnemen van de oorzaken ervan.

Waar de problemen **niet** moeten gezocht worden.

- a. **Bij de banken.** Er zit nog geen enkele bankier, geen enkele verantwoordelijke van een ratingbureau, geen enkele verantwoordelijke voor het financieel toezicht op het bank- en verzekeringswezen, geen enkele gouverneur van een nationale bank, geen enkele minister van financiën, achter de tralies. Maar het is te gemakkelijk (en ook

---

² Wij nemen aan dat dit bedrag afgeleid is van het Nationaal Hervormingsprogramma dat door de Belgische regering is voorgelegd aan de Europese Commissie. Blijkbaar is het verwacht begrotingstekort van ongeveer 13 miljard in 2011 niet inbegrepen in dit bedrag.

oneerlijk) om te zeggen dat de banken de crisis moeten betalen. Ondertussen is er in de begroting wel winst door de hogere rente die de banken betalen op de genoten steun in vergelijking met de interest die de overheid betaalt op de er tegenover staande overheidsschuld.

- b. **Fraude.** Fiscale en sociale fraude moeten altijd bestreden worden. In de eerste plaats omwille van de verdelende rechtvaardigheid. Om dezelfde reden zou de opbrengst van de fraudebestrijding moeten ten goede komen aan de niet-fraudeurs. In tijden van begrotingsmoeilijkheden willen we die wel als extra belastingsopbrengst beschouwen. Maar als in de voorbije jaren met een speciale staatssecretaris voor fraudebestrijding de opbrengst nauwelijks een paar honderd miljoen meer bedroeg dan vroeger kan men het begrotingstekort moeilijk toeschrijven aan massale fraude. (Misschien bestaat die wel, maar dan is ze blijkbaar moeilijk te bestrijden.)
- c. **Financiering van Gewesten en Gemeenschappen.** Het onderdeel van de financiering dat het meest gestegen is zijn de bijkomende Lambertmontmiddelen; op vraag van het Franstalig onderwijs en waar de Vlaamse Gemeenschap eveneens van genoten heeft. De totale financiering is echter minder gestegen dan de groei van het bbp.

Waar de problemen **wel** moeten gezocht worden.

- d. Zoals we al aangetoond hebben is de sterke **stijging van de sociale uitgaven** een belangrijke oorzaak van het begrotingstekort.
  - e. Een andere belangrijke oorzaak is het achterblijven van de vennootschapsbelasting waarin **de notionele interest** een zeer grote rol speelt.
  - f. Een andere manier om de oorsprong van het begrotingstekort te omschrijven is stellen dat de opbrengst van alle belastingen en alle sociale bijdragen niet voldoende is om de uitgaven te betalen. Dit is bijna hetzelfde als stellen dat de **omvang van onze activiteiten in de marktsector onvoldoende** is.
2. Hoe men het ook draait of keert, een begrotingstekort van 22 miljard over de periode tot 2015, betekent gemiddeld 2.000 € per inwoner of gemiddeld 4.900 € per werkende. D.w.z. voor sommige meer en voor andere minder. **Voor de begroting** maakt het niets uit of dit gebeurt in de vorm van minder uitgaven (besparingen) of in de vorm van meer inkomsten (belastingen).
- a. Het is wel belangrijk om te bepalen **wie** door de besparingen en **wie** door de belastingen getroffen wordt. Het hoeven niet noodzakelijk personen te zijn. Ook bedrijven, organisaties, overheidsdiensten, onderzoekscentra, infrastructuurwerken kunnen getroffen worden. Dit zal dan leiden tot afgeleide effecten die uiteindelijk personen zullen treffen. Hoe dan ook moet de sanering in functie van de personen billijk gebeuren.
  - b. Het is **ook economisch** belangrijk om te bepalen of de begrotingssanering in grote mate door minder uitgaven (besparingen) gebeurt of in grote mate door meer inkomsten (belastingen). Statistisch gezien en bij een lineaire toepassing tasten beide de koopkracht aan en dus de welvaart. Men kan dit zelfs makkelijk weg relativiseren met de gedachte dat we dan nog even welvarend zullen zijn als niet zo lang geleden. Economisten pleiten ervoor om vooral niet de toekomst in gevaar te brengen en selectief te zijn zowel in de besparingen als in de belastingen. Het versterken van de concurrentiekracht samen met het verhogen van de tewerkstelling moet dan de leidraad zijn. Twee concrete voorbeelden: efficiënter werken verbetert de concurrentiekracht; hogere BTW tast de concurrentiekracht niet aan. De meeste economisten zijn het er ook over eens dat een begrotingssanering vooral moet gezocht worden in besparingen op de uitgaven.

- c. Het is **ook sociaal** belangrijk om in tijden van buitensporige begrotingstekorten vooral de sociaal zwaksten zoveel als mogelijk te beschermen.
- d. Het is **ook voor het milieu** belangrijk om het te beschermen en zoveel als mogelijk geen onomkeerbare schade te veroorzaken.

Het geheel van de begrotingsmaatregelen moet dus billijk samengesteld zijn, rekening houdend met verschillende aspecten. Maar wat is billijk? In een democratie is de meest pragmatische definitie: billijk is het compromis dat de politici als vertegenwoordigers van het volk billijk vinden.

Enkele vaststellingen:

- De som van alle begrotingsmaatregelen bedraagt 17,5 miljard voor de federale overheid, de sociale zekerheid inbegrepen. De rest, 4,5 miljard, zal gevraagd worden aan de Gewesten, de Gemeenschappen en de lokale besturen.
- De sociaal zwakkeren worden niet (of toch het minst) getroffen door de begrotingsmaatregelen. Integendeel voor hen wordt de sociale bescherming verbeterd. Men moet zich hier niet al te veel bij voorstellen, maar toch, in tijden van sanering zijn het verdienstelijke maatregelen. Bovendien wordt voor de lage en middeninkomens de belastingvrije som met 1.000 € verhoogd. Dit is jaarlijks 250 € minder belasting per werknemer.
- Het is nog niet duidelijk wat de concrete gevolgen zullen zijn van de beperking van de groei tot 2 % in de geneeskundige verzorging. Dit is een besparing van 1 % op alle uitgaven. Dit kan makkelijk door efficiëntieverbeteringen en dus zonder gevolgen voor de patiënten. Indien de plafondbedragen in het Omnio-statuuut opgetrokken worden kan de maatregel zeker zonder gevolg blijven voor de sociaaIzwakken.
- Een groot deel van de extra belastingen treft de rijken en de middenklasse, vooral op besparen, beleggen en dienstencheques.
- De begrotingsmaatregelen op het gebied van fiscale en sociale fraudebestrijding zouden in de komende jaren enkele miljarden opbrengen (een groot deel van 5,250 miljard).
- De notionele interest zou maar in beperkte mate afgebouwd worden (500 à 700 miljoen?)
- Zoeken naar maatregelen om de concurrentiekracht te verbeteren is zoeken naar een speld in een hooiberg. De afschaffing van de loonindexering is niet de magische oplossing voor alles. We zijn ook niet blind voor de belangrijke instrumenten waarover de Gewesten nu al beschikken, zoals onderwijs, de VDAB-opleiding, onderzoek, industrieterreinen, buitenlandse handel e.a. Maar als de index meer stijgt dan de arbeidsproductiviteit, wat in de regel het geval is, dan is een automatische loonindexering (die in de EDR-nota behouden blijft) nefast voor onze concurrentiekracht. De essentie ligt echter niet bij één element maar in het geheel van de concurrentiekracht tegenover de grootste concurrenten.
- Bedrijfswagens (als voordeel in natura) meer belasten in functie van de uitstoot van CO₂ en de waarde, kan moeilijk als een milieumaatregel beschouwd worden. T.o.v. twee Volkswagen Polo's stoot één Audi A8 minder CO₂ uit en bedraagt de BTW het drievoudige. Het gebruik van alle wagens belasten in de mate dat ze vervuilen zou beantwoorden aan de verdelende rechtvaardigheid. De allereenvoudigste manier is via de accijnzen op brandstoffen. Dan gebeurt het tot op één druppel nauwkeurig. Als het de bedoeling is om de voordelen in natura te belasten, dat men ze dan belast. Misschien wel zodanig dat ze verdwijnen. Dat zou beantwoorden aan een transparantere inkomensverdeling.

Kerncentrales sluiten (zoals voorzien in de EDR-nota) zal de uitstoot van CO2 aanzienlijk verhogen.

- Bovenop de genoemde begrotingsmaatregelen zullen marges vrijgemaakt worden voor nieuwe initiatieven in de uitgaven. Dit zijn vooral de hierboven genoemde sociale verbeteringen. Waar die marges zullen gezocht worden is nog niet concreet bepaald.
- Er wordt ook gerekend op een winst van ruim 1 miljard op de interesten van de overheidsschuld. Aangezien de overheidsschuld nog zal stijgen en zeer vermoedelijk ook de interestvoeten is het een raadsel hoe er winst kan gemaakt worden.
- Aangezien er geen raming gegeven wordt van de diverse maatregelen is het ook moeilijk om uit te maken hoeveel de belastingsverhogingen zullen bedragen. Wij schatten ongeveer de helft van de 17,5 miljard.

3. Bij de samenstelling van de begrotingsmaatregelen moet ook rekening gehouden worden met een billijk evenwicht tussen de Gewesten.

Het begrotingssaldo (te financieren saldo) bestaat uit twee belangrijke elementen:

- Het jaarlijks primair saldo (verschil tussen ontvangsten en uitgaven van het jaar).
- De rente op de overheidsschuld (d.i. op schulden die vooral in het verleden werden aangegaan om begrotingstekorten te financieren).

Zoals met zoveel Belgische cijfers wordt de werkelijkheid verborgen en worden de problemen verkeerd gesteld als men niet kijkt naar de zeer uiteenlopende feiten in de Gewesten. De hierna volgende cijfers van de universiteit van Namen geven al een veel beter inzicht.

Een primair saldo is het verschil tussen de bijdragen (vooral belastingen en RSZ-bijdragen) van een Gewest in de financiering van de federale overheid en wat dit Gewest van de federale overheid ontvangt (vooral openbare diensten, sociale prestaties en dotaties).

Entiteit I is de federale overheid.

Begrotingssaldo: primair saldo + interest van entiteit I

In onderstaande tabel hebben wij de meest rechtse kolom en de onderste lijn toegevoegd.

Primair saldo 2006 - 2010 (in miljoen €)						Totaal 2006 - 2010
	2006	2007	2008	2009	2010	
Primair saldo						
Bruxelles	1.953	1.231	1.070	-338	276	4.192
Flandre	12.786	11.661	10.780	1.914	4.350	41.491
Wallonie	-1.780	-2.710	-3.546	-6.906	-6.264	-21.206
Rijk	12.960	10.181	8.304	-5.330	-1.638	24.477
P.M. : interesten op de overheidsschuld van Entiteit I	12.332	12.394	12.494	11.865	12.238	61.323
<i>bron: Université de Namur / CERPE / M Mignolet e.a./ april 2011</i>						
Begrotingssaldo	628	-2.213	-4.190	-17.195	-13.876	-36.846

N.B. a) In deze gegevens geniet Brussel van de concentratie van vennootschapsbelastingen. Na correctie voor de werkende die bijdragen tot de vennootschapswinsten zouden de gegevens voor Vlaanderen gunstiger en voor Wallonië minder ongunstig zijn, ten nadele van Brussel. De grote lijnen zijn wel duidelijk.

b) In April 2011 publiceerde VIVES (KULeuven) een studie over de transfers op de intrestlasten van de federale overheid. De basisgegevens hiervoor, namelijk de primaire saldi in 2007, stemmen bij benadering overeen met de gegevens in bovenstaande tabel. (Voor Brussel, Vlaanderen en Wallonië respectievelijk 1.232, 13.919 en -2.368)

Enkele vaststellingen.

1. Vlaanderen heeft altijd een positief primair saldo; in het crisisjaar 2009 is het aanzienlijk teruggevallen en in 2010 opnieuw gestegen.
2. Wallonië heeft altijd een negatief primair saldo; het is nog slechter geworden in 2009 en in 2010 in beperkte mate verbeterd.
3. In de periode 2006 - 2008 is het positief primair saldo van Vlaanderen groter dan dit van het Rijk en bijna voldoende om alle interesten op de overheidsschuld te betalen. In de periode 2009 - 2010 (crisisjaren) is het negatief primair saldo van Wallonië groter dan het negatief primair saldo van het Rijk.
4. Ten minste sedert 1975 heeft Vlaanderen een positief primair saldo. Dit betekent dat Vlaanderen niet verantwoordelijk is voor de overheidsschuld want met een positief primair saldo is er geen reden om schulden aan te gaan en mocht Vlaanderen ooit schulden gehad hebben, dan zijn ze al lang terugbetaald.
5. Als we aannemen dat Wallonië tussen 50 en 90 % van de interesten op de overheidsschuld zou moeten dragen dan zou Wallonië op basis van de CERPE gegevens in 2010 een begrotingstekort hebben van 12 à 17 miljard.
6. Griekenland aan Samber en Maas. T.o.v. Griekenland heeft Wallonië in 2010 een werkloosheidscijfer dat vergelijkbaar is, een begrotingstekort van 13 à 18 % van het voor pendel gecorrigeerde bbp (Griekenland 10,5 %), en een overheidsschuld van 181 à 326 % van het voorpendel gecorrigeerde bbp (Griekenland 142,8 %). We herinneren eraan dat België, evenals Griekenland, Italië en Spanje, bij de toetreding tot de eurozone niet voldeed aan de Maastrichtnorm, namelijk een overheidsschuld van ten hoogste 60 % van het bbp. België had toen 100 %. Wallonië had als zelfstandige staat nooit kunnen toetreden en dat ware voor dit Gewest misschien beter geweest. Wallonië leeft aanzienlijk boven zijn stand. Dan kan de oplossing maar in twee richtingen gezocht worden: de uitgaven drastisch verlagen en/of de inkomsten drastisch verhogen. Beroep doen op Duitsland zal niet kunnen en op Vlaanderen ook niet meer. Wij hebben het geld nodig om de kosten van onze eigen behoeften en van onze eigen vergrijzing te betalen.
7. Om tegen 2015 een begroting in evenwicht te hebben en de inspanningen billijk te verdelen tussen de Gewesten zou het redelijk zijn dat ieder Gewest zijn eigen begrotingstekort van 2010 (zoals opgevat in de bovenstaande tabel van de Universiteit van Namen, d.w.z. Gewestelijk primair saldo + Gewestelijk aandeel in de overheidsschuld) op nul brengt en er bovendien voor zorgt dat er van nu tot 2015 geen nieuwe tekorten ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat Wallonië saneringsmaatregelen moet nemen voor 12 à 17 miljard m.b.t. het bestaande begrotingstekort in 2010 plus een deel van de komende tekorten. (In de EDR-nota geraamd op 17,5 miljard.) Als we dit laatste bedrag zouden verdelen volgens de bevolkingsaantallen dan is dit voor Wallonië een saneringinspanning van 5,7 miljard. In totaal een saneringsbijdrage van 18 à 23 miljard voor Wallonië. Volgens dezelfde

benadering zou de saneringsbijdrage in Vlaanderen 7 à 11 miljard moeten bedragen en die van Brussel ongeveer 2 miljard. Dit is nog niet alles.

8. In de EDP-nota staat dat ook de Gemeenschappen en de Gewesten, de Provincies en de Gemeenten een saneringsbijdrage moeten leveren en dat hierover zal onderhandeld worden. In afwachting is het bedrag al vastgelegd op 4,5 miljard. We houden het dan ook even kort en eenvoudig. Geef aan Gewesten en Gemeenschappen voor de huidige en de nieuw overgedragen bevoegdheden ook de financiële middelen in verhouding tot hun bijdrage in de financiering van de federale kas. Dan wordt iedere entiteit geconfronteerd met haar eigen uitgaven en haar eigen financiële (fiscale) mogelijkheden en dus met de verantwoordelijkheid om te zorgen dat er tegen 2015 geen tekorten zijn op hun domein.
4. De begrotingsmaatregelen moeten **duurzaam** zijn. D.w.z. ze moeten een blijvend en bij voorkeur een stijgend effect hebben zodat ze ook doorwerken na 2015. Zo niet zal het hierboven genoemd tekort van 26 miljard in de periode 2016 - 2020 nog groter worden. (N.B. Dit is enkel het tekort als gevolg van de vergrijzing.)

Enkele vaststellingen:

- De besparing op de uitgaven door het bevrozen gedurende twee jaar van de personeels- en werkingskosten van de federale administraties en van de dotaties aan enkele instellingen zoals Parlement, Rekenhof, Koninklijke familie e.a. zal afgezwakt worden door een aantal uitgaven uit te stellen.
- De extra belastingen en de nieuwe belastingen op de opbrengsten van kapitaal zullen afgezwakt worden door andere fiscale optimalisaties en de vlucht naar het buitenland. Er zijn belastingconsulenten die nu al hun diensten aanbieden.
- Als de kerncentrales moeten sluiten zal ook de nucleaire rente verdwijnen, zij het na 2015.
- De winst op interest van 1,050 miljard zal er niet zijn. Een meeruitgave van een paar miljard zal er zeer vermoedelijk wel zijn.
- Het geld voor de nieuwe (sociale) maatregelen moet nog gevonden worden (1 miljard?)
- De opbrengst van de strijd tegen de fiscale en de sociale fraude (meer dan 4 miljard?) is zeer twijfelachtig, gegeven de beperkte opbrengst van deze strijd in de laatste paar jaren (minder dan 1 miljard?). Zelfs als dit zou lukken, zal de opbrengst afgezwakt worden door het verdwijnen van zwartwerk dat alleen renderend is "dank" zij de fraude.
- **De allergrootste voorwaarde opdat 17,5 miljard sanering in de federale begroting voldoende zou zijn is het creëren van 250.000 extra banen, bij grote voorkeur in de marktsector. "De Regering zal voorstellen om hierover Inter-federaal en Inter-professioneel overleg te plegen". Meer staat er niet in de EDR-nota. Dat zal te weinig zijn.**
- De 4,5 miljard die moet gesaneerd worden door Gewesten en Gemeenschappen en de lokale overheid is ook verwezen naar later overleg.
- Wallonië is, net als Griekenland e.a., niet in staat om aan zijn verplichtingen te voldoen. De maatregelen kunnen dus niet duurzaam zijn. Tenzij de Vlamingen blijven miljarden transfereren, ook al hebben zij het geld nodig om de kosten van hun eigen behoeften en van hun vergrijzing te betalen.

DE FINANCIERINGSWET

1. Het hervormingsvoorstel van de financieringswet bestaat uit de volgende elementen:
  - a. Financiering van de huidige bevoegdheden van de Gewesten
  - b. Financiering van de huidige bevoegdheden van de Gemeenschappen
  - c. Financiering van de nieuwe bevoegdheden van de Gewesten
  - d. Financiering van de nieuwe bevoegdheden van de Gemeenschappen
  - e. Specifieke responsabiliseringsmechanismen
  - f. Bijkomende financiering van het Brussels Gewest
  - g. Een solidariteitsmechanisme
  - h. Egalisering
  - i. Belastingkredieten in de vennootschapsbelasting
  - j. Sanering van de overheidsfinanciën

2. In wetenschappelijke kringen is er al lang een grote consensus rond de belangrijkste kritiek op de huidige financieringswet, namelijk dat de Gewesten en de Gemeenschappen niet verantwoordelijk zijn voor hun financiële middelen want ze krijgen al het geld in de vorm van dotaties. M.a.w. de federale overheid moet maar zien waar ze het geld haalt.

3. In de EDR-nota staat verspreid over tien pagina's 25 keer de term responsabiliseren. Maar, samengevat: de nieuwe financieringswet responsabiliseert niet. Laten we dit verduidelijken.
  1. De zogenaamde "BTW - financiering" en de "PB - financiering" in de huidige financiering van de Gemeenschappen blijft in de vorm van dotaties zoals ook de bijkomende middelen in de huidige financiering van de Gewesten. (20 miljard in 2009)

  2. Alle nieuwe overdrachten van bevoegdheden naar Gewesten en "gemeenschappen" zullen gebeuren in de vorm van dotaties. (17,3 miljard in 2012)

  3. De zogenaamde "Personenbelasting - gekoppelde financiering" in de huidige financiering van de Gewesten (9,7 miljard in 2009) krijgt het karakter van fiscale autonomie. Deze fiscale autonomie zal de vorm krijgen van uitgebreide opcentiemen (bv 43 %) op de gereduceerde federale personenbelasting. Boven op deze opcentiemen komen de bestaande opcentiemen (zonder maximum) en de bestaande belastingsverminderingen. Dit alles met behoud van de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid om het belastbaar inkomen te bepalen. Deze techniek met opcentiemen is zeker veel eenvoudiger en voor de belastingbetaler veel transparanter dan de goocheltoeren met split rates en een micro-fiscaal mechanisme.
    - a. Deze fiscale autonomie, die er inderdaad is (10 miljard volgens de EDR-nota), wordt echter bij de start volledig uitgehold door:
      - i. Een intern solidariteitsmechanisme
      - ii. De egalisering die er voor zorgt dat bij de start geen enkele deelstaat wint of verliest (Lees: Brussel en Wallonië mogen niet verarmen.)Dit betekent dat de transfer van 1,4 miljard die in de huidige financieringswet verborgen zit, bij de start zal blijven bestaan. (Lees: Vlaanderen moet verder verarmen.) Brussel en Wallonië worden dus niet meteen voor hun verantwoordelijkheid geplaatst.
    - b. Na de start blijven de twee hiervoor genoemde mechanismen bestaan. Normaal moeten we verwachten dat Brussel en Wallonië toch ooit eens meer

mensen aan het werk zullen krijgen. De voordelen hiervan zijn hen uiteraard gegund. Maar omdat de "egalisering" voorzien is als een constant bedrag tot in de eeuwigheid zal Vlaanderen blijvend een groot deel hiervan (ruim 60 %) moeten betalen. Geen vorm van volwassen responsabilisering.

4. Brussel krijgt 561 miljoen per jaar zonder enige vorm van responsabilisering. Het volstaat te klagen en te bedelen. Of beter: te eisen. Zij hebben meer geld nodig en de rest van het land moet ervoor opdraaien. Meer werken: geen Brusselse verantwoordelijkheid. Brusselaars die de stad uit vluchten: verantwoordelijkheid van de vluchtelingen. Pendelaars die niet in Brussel willen wonen: verantwoordelijkheid van de pendelaars.
5. Een vreemde vorm van responsabiliseren betreft de pensioenen van de ambtenaren in de deelstaten, de opvang van ouderen en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden. In het kader van meer responsabilisering worden deze bevoegdheden overgedragen aan de deelstaten en dan worden alle entiteiten van het land, onder de mom van hogere levensverwachting, geresponsabiliseerd om een extra bijdrage leveren.
6. Er zijn ook enkele specifieke responsabiliseringsmechanismen.
  - a. Inzake werk. Gewesten die hun tewerkstellingsgraad optillen boven een referentiescenario uitgestippeld door het Planbureau zullen een bonus krijgen. Als voorbeeld is gegeven 2.000 € per jaar per extra actieve persoon gedurende vijf jaar. Dit is belachelijk weinig in verhouding tot de winst voor de federale overheid die bovendien veel langer zal duren. Het is vooral een garantie voor complexiteit, bureaucratie en eeuwige betwistingen.
  - b. Inzake gezondheidszorgen. "gemeenschappen" die investeren in preventie die door het RIZIV erkend is, zullen een begrensde bonus krijgen.
  - c. "gemeenschappen" die in hun ziekenhuizen bijvoorbeeld minder apparaten voor beeldvorming erkennen zullen een deel van de besparing krijgen.Deze voorbeelden illustreren zeer goed de geest van de financieringswet en van heel de EDR-nota.
In de hervormde financieringswet zullen er vijftien, maar vermoedelijk veel meer, afzonderlijke dotaties bestaan. Ieder met hun eigen verdeelsleutel en eigen jaarlijks aanpassingsmechanisme.
Het is allemaal pieteputerig en angstig. De Gewesten en de Gemeenschappen worden als kleine kinderen behandeld.
7. De fundamentele fout is dat men blijft uitgaan van behoeften en niet van financiële (fiscale) capaciteit. De paar onderdelen van de huidige financiering van de Gemeenschappen waar de verdeling van de dotaties gebeurde op basis van fiscale capaciteit gaan er zelfs uit of komen niet tot hun volle effect zoals de Lambertmontmiddelen. Als men dan toch formeel fiscale autonomie invoert voor een deel, zoals hier in het fiscale luik van de financieringswet, dan wordt de verantwoordelijkheid voor de ontvangsten meteen uitgehold door solidariteit, egaliseringsen en garanties. Zo komen we er nooit.

ALGEMEEN BESLUIT

- A. De EDP-nota **vertrekt niet van de grote problemen** die zich in dit land nu en nog voor lange tijd stellen. De oorzaken worden niet genoemd en de voorgestelde oplossingen voldoen niet. Toch twee kanttekeningen:
1. De dringende nood aan ten minste 250.000 banen is een absolute voorwaarde om de problemen niet nog groter te maken. De aanpak hiervan is echter beperkt tot een voorstel tot sociaal overleg. We waarderen de vele kleine maatregeltjes, maar hiermee zal het niet lukken. We weten zeer goed dat 250.000 banen creëren niet de verantwoordelijkheid is van de politici, maar van de ondernemers. Dit besef samen met de noodzaak te kunnen ondernemen in concurrerende omstandigheden is in de nota niet aanwezig. Laat staan dat de nota er zou van doordrongen zijn.
  2. Voor de buitensporige begrotingstekorten is er een pakket met maatregelen. De bedragen zijn echter onvoldoende en de opbrengst is niet duurzaam. (zie verder)
- B. De nota besteedt veel aandacht aan **de staats hervorming**. Zowel de omvang als de beleidsruimte van de overgedragen bevoegdheden blijft heel ver van het verplaatsen van het zwaartepunt. Maar vooral de filosofie deugt niet. De overdracht van bevoegdheden gebeurt niet vanuit het geloof dat het beter zal zijn. Integendeel. Vandaar dat alle touwen die iets kunnen bewegen als men eraan trekt, in federale handen blijven. De onaantastbaarheid van de sociale zekerheid is hiervan het duidelijkste bewijs. De splitsing van de uitgaven in de kinderbijlagen is hierop geen uitzondering. De rest van de overgedragen bevoegdheden (17,3 - 5,8 kinderbijlagen) gebeurt met veel beperkingen en uitzonderingen; ze zijn waardevol maar niet ingrijpend. De Gewesten en de Gemeenschappen worden als kleine kinderen behandeld.
- C. De nota besteedt veel aandacht aan **de hervorming van de financieringswet**. Deze hervorming komt nauwelijks tegemoet aan de belangrijkste en algemeen aanvaarde kritiek op de huidige financieringswet: het werken met dotaties. Van de bestaande dotaties wordt twee derde behouden en alle nieuwe overdrachten gebeuren met dotaties. Dit betekent dat 80 % van de ter beschikking gestelde middelen nog altijd zal gebeuren met dotaties. De overige 20 % kan theoretisch het etiket fiscale autonomie krijgen maar bij de start is deze autonomie meteen uitgehold door solidariteits- en egaliseringsbedragen. Nadien blijven deze bedragen bestaan, het ene variabel, het andere constant. Ze zorgen dus niet voor het onevenwicht dat belangrijk is om de zo noodzakelijke dynamiek in dit land op gang te brengen.
- D. Om tegen 2015 de begroting van het land in evenwicht te krijgen zijn er volgens de EDR-nota **saneringsmaatregelen** nodig voor een bedrag van 22 miljard.
1. Voor 4,5 miljard wordt verwezen naar overleg met de deelstaten en lokale besturen.
  2. Voor de overige 17,5 miljard worden er maatregelen opgesteld; ze worden echter niet gekwantificeerd. Bovendien ontbreekt 1 miljard om nieuwe sociale maatregelen te financieren.
  3. Er zijn meerdere redenen om aan te nemen dat met de opgestelde maatregelen geen sanering van 17,5 miljard zal gerealiseerd worden. Dit betekent dat de niet-gerealiseerde saneringen bovenop de verder stijgende begrotingstekorten van 2016 en de volgende jaren zullen komen.
  4. De maatregelen getuigen zeker van sociale bezorgdheid maar de omvang is beperkt en zeker onvoldoende in het perspectief van de komende jaren.

5. Een billijke verdeling van de begrotingssanering tussen de Gewesten en Gemeenschappen leidt tot een onhoudbare toestand. Wallonië is er veel erger aan toe dan Griekenland. Vlaanderen kan niet langer de kosten van zijn eigen behoeften, van de groeiende vergrijzing en de tekorten in de rest van het land blijven dragen. Het aandeel van Wallonië in de sanering van de begroting zou veel meer dan 20 miljard moeten bedragen.
- E. Terwijl **de essentie van een gezonde staatshervorming** in de richting zou moeten gaan van veel meer bevoegdheden aan Gewesten en Gemeenschappen met veel meer verantwoordelijkheid voor de inkomsten en de uitgaven, en dus een sterke afbouw van de transfers, **zullen de transfers nog stijgen** door de extra dotaties voor Brussel, het hogere Vlaams aandeel in een aantal verhoogde belastingen en een stijging van de transfers op de interesten van de overheidsschuld.
- F. De overdracht van bevoegdheden in **de sociale zekerheid en de sociale bijstand** is zeer beperkt in omvang, zonder verantwoordelijkheid voor de inkomsten en in de kinderbijslagen zelfs met zeer beperkte beleidsruimte. Dit is dus niet de goede weg.
- G. Er zijn in dit land niet enerzijds communautaire problemen en anderzijds economische. **De economische, sociale en financiële problemen zijn communautair**. En omgekeerd. Een staatshervorming die niet uitgaat van deze intrinsieke verwevenheid kan nooit een goede zijn.
- H. **De EDR-nota is een goed socialistisch programma voor een land met een socialistische meerderheid, waar geen grote problemen zijn en ook geen Vlamingen**. Dit zijn niet de hervormingen die dit land nodig heeft en zeker niet deze die de Vlamingen nodig hebben.
- I. Met een akkoord over de EDR-nota zullen de internationale financiële markten snel in de gaten hebben dat **dit land niet in staat is om te saneren, te hervormen, het overheidstekort weg te werken en dus ook niet in staat is om de overheidsschuld terug te betalen**. Wie zal hier verantwoordelijk voor zijn? De ontwerpers of de verwerpers van de nota?
- J. De Vlamingen zijn met handen en voeten, met hun hoofd en hun portefeuille, gegijzeld achter de grendels van de grondwet. Voeg hier aan toe de pariteiten in de hoogste beslissingsorganen en de marteltuigen in de vorm van belangenconflicten. De Vlamingen zijn goed genoeg, maar ook niet meer dan dat, om te werken, hun geld af te geven en te zwijgen.
Er is maar één keuze: verder leven als gegijzelden of proberen uit deze gijzeling te ontsnappen.

Reeds vroeger gemaakte besluiten: zie bijlage

*****

Bijlage bij de evaluatie van de nota van Elio Di Rupo

DE SOCIALE ZEKERHEID EN AANSLUITENDE ONDERWERPEN

1. KINDERBIJSLAGEN

1.1. BEDRAG VAN DE OVERGEDRAGEN BEVOEGDHEDEN : **5,8 miljard**

- Politiek niveau: "gemeenschappen"³
- Verdeling bij de start: volgens huidige "consumptie"
- Jaarlijkse aanpassing: consumptieprijsindex + aantal (0 tot 18) jarigen per "gemeenschap"

1.2. POSITIEVE ELEMENTEN

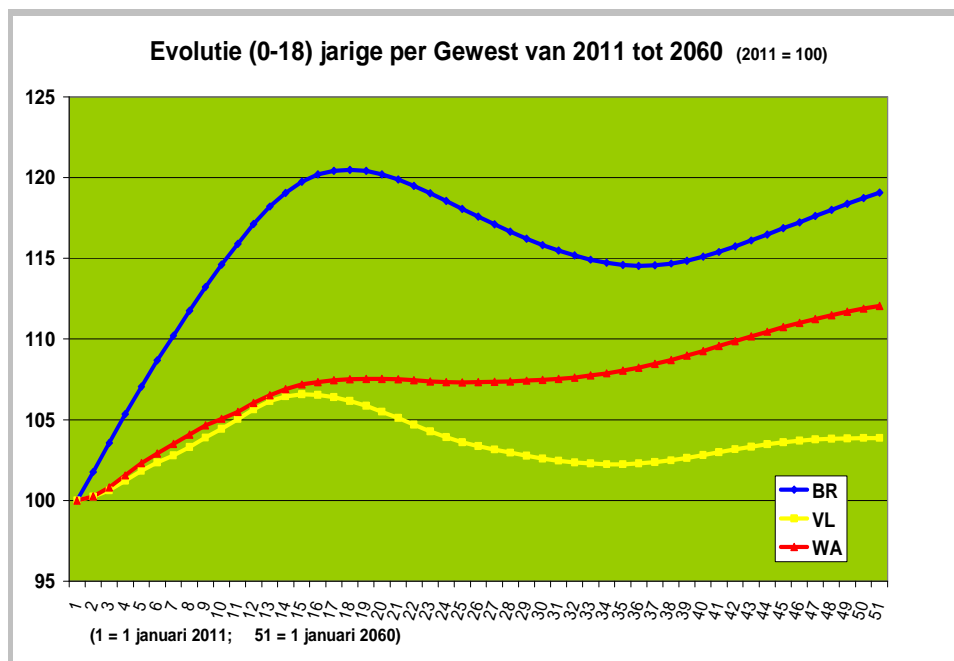
- Het gaat om de overheveling van het *volledige federale budget* van de kinderbijslagen.

1.3. NEGATIEVE ELEMENTEN

- Voor zover kan opgemaakt worden uit de nota gaat het enkel om een *overheveling van het geld en niet (of minder) van de bevoegdheid*, aangezien "geen enkel gezin zal dus ook maar één euro verliezen."
- De deelstaten krijgen een soort bestedingsautonomie, in de zin van bevoegdheid om uit te betalen, en dus zeker geen financieringsautonomie. De deelstaten schijnen als een *doorgeefluik* te fungeren. Er is dus ook nergens sprake van om de ongeveer 100 organisaties die zich met uitbetaling bezig houden, te verminderen tot één per Gemeenschap. Een gemiste kans om dank zij de staatsvorming de zaken veel efficiënter te organiseren.
- De nota spreekt over een volledige communautarisering, doch voor Brussel gaat de volledige bevoegdheid naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Dat komt neer op een *regionalisering*.

---

³ Zie voetnota 1: Voor Brussel betekent dit naar de GGC (De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Dit geldt voor nagenoeg alle bevoegdheden die zagezegd worden overgedragen naar de Gemeenschappen. Het gevolg hiervan is dat de Vlaamse Gemeenschap beperkt wordt tot het Vlaams Gewest en de Franstalige Gemeenschap beperkt tot het Waals Gewest. De Duitstalige Gemeenschap wordt expliciet genoemd bij de Kinderbijslagen; niet bij de andere overdrachten naar Gemeenschappen. In ieder geval wordt de term Gemeenschappen niet gebruikt in de grondwettelijke betekenis. Om het onderscheid te maken zullen we het woord Gemeenschappen gebruiken in de grondwettelijke betekenis en het woord "gemeenschappen" in de context van de EDR-nota.

Bron: ADSEI Bevolkingsprognose 2007 - 2060

2. WERKLOOSHEIDSUITKERINGEN

2.1. BEDRAG VAN DE OVERGEDRAGEN BEVOEGDHEDEN : **0,0 miljard** behalve een aantal uitkeringen die voorzien zijn in het pakket "Hervorming van de arbeidsmarkt" (Zie hierna punt 5)

3. PENSIOENEN

3.1. BEDRAG VAN DE OVERGEDRAGEN BEVOEGDHEDEN :

- In het stelsel van werknemers en zelfstandigen: **nul**
- In het stelsel van statutaire ambtenaren bij deelstaten en lokale overheden: het gaat om de responsabiliseringsbijdrage voor statutaire ambtenaren die nu geblokkeerd is op 16,2 miljoen. Vanaf 2016 zou ze geleidelijk moeten verhoogd worden tot de werkgeversbijdrage voor contractuelen (8,86 % op de bruto wedde).

3.2. POSITIEVE ELEMENTEN

- Het principe is juist: integrale verantwoordelijkheid. Wie personeel tewerkstelt moet ook de kosten van het pensioen dragen.

3.3. NEGATIEVE ELEMENTEN

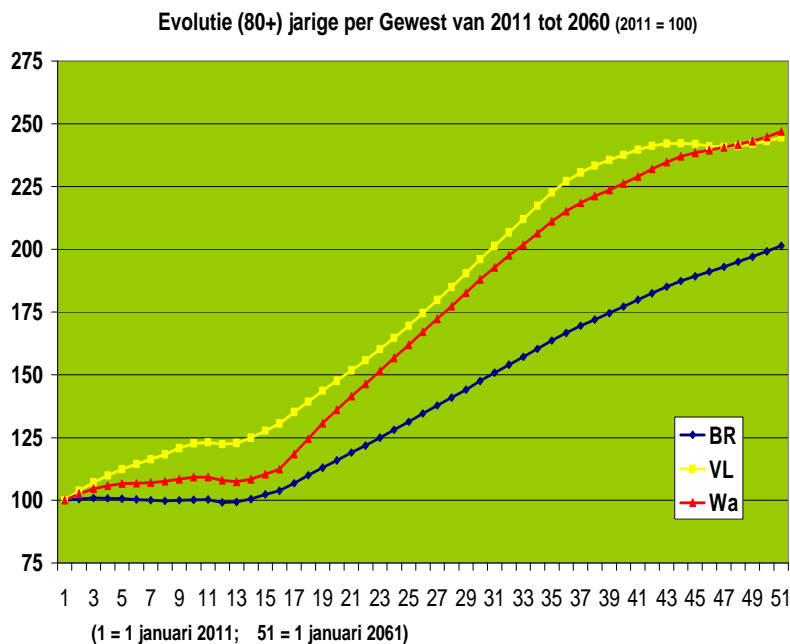
- Alleen al voor Gewesten en Gemeenschappen zou de volwaardige jaarlijkse bijdrage 700 miljoen moeten bedragen. Verantwoordelijkheden moeten nu en volledig opgenomen worden; niet geleidelijk. Een beetje ernst a.u.b.

4. GEZONDHEIDSZORG

4.1. BEDRAG VAN DE OVERGEDRAGEN BEVOEGDHEDEN: **4,9 miljard euro**

Inhoud van de overgehevelde bevoegdheden:

- Residentieel (3,337 miljard)
  - Rusthuizen, RVT, kortverblijf, e.a. 2,425 (b)
  - Geriatrische ziekenhuizen 45 (b)
  - Bouw en onderhoud ziekenhuizen 0,531 (c)
  - Gespecialiseerde ziekenhuizen 0,166 (a)
  - Revalidatie-overeenkomsten 0,170 (a)
- Hulp aan personen met een handicap (1,285 miljard)
  - Tegemoetkoming hulp aan bejaarden 0,511 (b)
  - Integratiegemoetkoming 0,712 (a)
  - Hulp bij mobiliteit 0,062 (a)
- Geestelijke gezondheid (0,175 miljard) (a)
- Preventie en organisatie van de 1ste lijn (0,126 miljard) (a)
- Politiek niveau: "gemeenschappen" (zie voetnota 1)
- Verdeling bij de start:
  - De bedragen met (a) : huidige uitgaven
  - De bedragen met (b) : huidige uitgaven
  - De bedragen met (c) : huidige uitgaven van de aangegane verbintenissen
- Jaarlijkse aanpassing:
  - (a) : inflatie en reële groei
  - (b) : aantal (80+) jarigen en reële groei
  - (c) : uitdovend in de komende 33 jaar

Bron: ADSEI: Bevolkingsprognose 2007 - 2060

4.2. POSITIEVE ELEMENTEN

- Het overgehevelde *budget* bedraagt 15 % van het totale budget voor gezondheidszorg (RIZIV-Geneskundige verzorging + RIZIV-Uitkeringen + een deel van de Sociale Bijstand i.v.m. gezondheidszorg = 33,153 miljard euro in 2011: zie Vademecum FOD Sociale Zekerheid 2010). Dit is duidelijk meer dan de apenootjes van 2007 - 2008 en ook meer dan wat Johan Vande Lanotte (9 % van

het totale budget) voorstelde. Het is duidelijk minder dan de 100 % gevraagd door AK-VSZ.

- *Inhoud:* De hoger genoemde elementen zijn interessant doch raken niet aan de kern van de RIZIV-uitgaven: de geneeskundige verzorging (diagnose en behandeling) en de uitkeringen.
- Genoemd budget en inhoud samen zijn echter een zo goed als *onomkeerbare stap* in de totale overheveling van de gezondheidszorg naar de deelstaten.
- Er is een aanzet tot *beperkte financiële responsabilisering* van de deelstaten voor de uitgaven in de gezondheidszorg. De methode is echter zeer ingewikkeld en zal tot voortdurende twisten en blokkeringen leiden.

4.3. NEGATIEVE ELEMENTEN

- De deelstaten krijgen *bestedingsautonomie*, geen financieringsautonomie.
- De nota spreekt over "communautarisering", doch zie voetnota 1. Voor Brussel gaat een *deel bevoegdheden* naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ; voor die bevoegdheden komt dat neer op een *regionalisering*.
- De inkomensvervangende tegemoetkoming aan personen met een handicap (ruim 500 miljoen) wordt niet overgedragen hoewel dit perfect past in een homogeen pakket waardoor de gehandicapten zich slechts tot 1 loket zouden moeten wenden.
- Het bedrag voor nieuwbouw en onderhoud van ziekenhuizen waarover nog geen beslissing genomen is, moet nog bepaald worden; de nieuwe verdeelsleutel zal rekening houden met alle ziekenhuizen, inbegrepen de universitaire.
- *Deontologische Orde:* "De personen die in de faciliteitengemeenten wonen kunnen kiezen voor de Franstalige of de Nederlandstalige Orde."

5. HERVORMING VAN DE ARBEIDSMARKT

De hervorming van de arbeidsmarkt bevat meerdere maatregelen die nauw aansluiten op de werkloosheid of er zelfs een directe invloed op hebben.

5.1. BEDRAG VAN DE OVERGEDRAGEN BEVOEGDHEDEN : 4,4 miljard

- Politiek niveau: Gewesten
- Verdeling bij de start: 80 % van de huidige federale middelen wordt verdeeld volgens de verdeelsleutel in de personenbelastingen die op federaal niveau zullen blijven (dus na overdracht van de personenbelasting zoals voorzien in de financieringswet).
- Jaarlijkse aanpassing: inflatie + 80 % van de werkelijke nationale groei.

5.2. POSITIEVE ELEMENTEN

- Er is een aanzet om de werkloosheidsuitkeringen te herzien in de richting van: hoger in het begin, lager na een bepaalde tijd en ook in functie van de lengte van de loopbaan. (In het voorstel is de lengte nog "eeuwigdurend".)
- Uikering aan jongeren enkel indien ze actieve stappen zetten om werk te vinden.
- De afstand voor een passende job wordt verhoogd van maximum 25 km naar maximum 60 km.
- Om werken aantrekkelijker te maken wordt de belastingvrije som voor lage en middeninkomens verhoogd met 1.000 € (netto 250 € per werkende).
- Grottere vermindering van de RSZ-bijdrage bij de eerste drie aanwervingen.
- Er is een zeer uitgebreid pakket van overgedragen bevoegdheden dat de Gewesten moet toelaten om maatregelen te treffen die beter aansluiten op de eigen

behoeften en sneller op de bal te spelen. Het betreft o.a. doelgroepenbeleid, tewerkstellingsprogramma's, uitzendarbeid, outplacement, controle en sanctionering van werklozen, begeleiding van leefloners, betaald educatief verlof, industrieel leerlingenwezen, loopbaanonderbreking in de openbare sector (van Gewesten en Gemeenschappen), uitdoofscenario van de PWA's, strengere voorwaarden bij toekenning van tijdskrediet en loopbaanonderbreking.

- Naleving van de opleidingsnorm (1,9 % van de loonmassa) bij iedere onderneming.
- Strengere voorwaarden om in aanmerking te komen voor brugpensioen en ondernemingen in herstructurering.
- Strijd tegen fiscale en sociale fraude.

5.3. NEGATIEVE ELEMENTEN

- Hoe goed de maatregelen op zich ook zijn, de beleidsruimte blijft beperkt zolang wetten en reglementen, het sociaal overleg en de sociale zekerheid, in dit geval dus de werkloosheidsuitkeringen, federaal blijven.
- Zonder overdracht van de voorziene bevoegdheden stond de federale regering voor een begrotingstekort van 22 miljard. Het is zeer de vraag of het dan verstandig zou geweest zijn om 20 % te besparen op activiteiten die juist moeten dienen om de tewerkstelling te verhogen. Deze besparing nu wel opleggen aan de Gewesten getuigt niet van de juiste ingesteldheid. Bij de jaarlijkse aanpassing van de dotatie slechts rekening houden met 80 % van de nationale groei begint zelfs te lijken op kwaadaardig opzet.
- Dat de Gewesten moeten zorgen voor meer tewerkstelling en minder werklozen opdat het federaal niveau er de vruchten zou van plukken is een fundamenteel foute benadering.
- De bonus (of malus) voor iedere actieve persoon boven (of onder) de tewerkstellingsgraad zoals bepaald door het Planbureau is geen antwoord op het voorgaande. Om twee redenen:
  - Het zou slechts gaan om 10.000 € per extra actieve persoon, toe te kennen in vijf jaarlijkse schijven van 2.000 €. Terwijl de opbrengst voor de federale overheid in de vorm van personenbelasting en sociale bijdragen ongeveer 25.000 € per persoon en per jaar bedraagt. Plus 12.000 € minder werkloosheidsuitkeringen indien het om de tewerkstelling van een werkloze gaat. Deze opbrengsten zijn wel niet netto want er staan dan ook hogere pensioenrechten tegenover.
  - Dit soort systemen leidt tot eindeloze discussies over de geplande tewerkstelling en de verschillende taakstellingen tussen de Gewesten.

6. HERVORMING VAN DE PENSIOENEN

6.1. POSITIEVE ELEMENTEN

- De leeftijd voor vervroegd pensioen, nu 60 jaar, ieder jaar met 2 maanden verhogen. Uitzondering: niet voor personen met een loopbaan van ten minste 40 jaar
- Langere loopbanen in de overheidssector aanmoedigen. (Nu gaat het grootste deel van de ambtenaren met pensioen op 60 jaar, niettegenstaande de bonus bij langer werken.
- Loopbanen van meer dan 45 jaar (privé- en overheidssector) zullen in rekening gebracht worden. Geen beperking meer op werken na 65 jaar.

- De gelijkgestelde dagen uit de derde werkloosheidsperiode (met uitkeringen verminderd tot een forfaitair minimum) zullen gevaloriseerd worden op basis van een minimumrecht per loopbaanjaar.
- Het voorgaande geldt ook voor periodes van brugpensioen vóór de leeftijd van 60 jaar.
- Periodes van vrijwillige werkonderbreking zullen gevaloriseerd worden voor maximum één jaar.
- (De laatste drie punten zijn van toepassing voor periodes vanaf 2013.)
- De overlevingspensioenen, ontstaan in een historische context van gezinnen met één inkomen, zullen omgebogen worden naar een "individualiseren van de rechten".
- "De sociale partners zullen verzocht worden om de 1e pensioenpijler te consolideren en een veralgemening van de 2e pijler te overwegen." "Het doel van de tussenkomst van de staat is om voldoende aanvulling op het wettelijk pensioen te verzekeren om comfortabel te leven, niet om het vergaren van vermogen te subsidiëren." Hiertoe wordt het fiscaal voordeel van de 2^e pijler beperkt tot het inkomen van het laatste jaar met een plafond van 82.500 €.
- De minimumpensioenen van werknemers en zelfstandigen zullen om de 2 jaar met 2 % verhoogd worden; de niet-minimumuitkeringen en de limieten om de 2 jaar met 0,7 %. Aldus zal het minimumpensioen van een alleenstaande met 45 jaar loopbaan stijgen naar 1.150 € per maand in 2015.
- Het minimumpensioen van een zelfstandige zal geleidelijk aan gelijkgesteld worden aan het minimumpensioen van een werknemer.

6.2. NEGATIEVE ELEMENTEN

- Er is niet uitgegaan van een kwantificering van de hogere tewerkstellingsgraad in de leeftijdsgroep (50-64) jaar die noodzakelijk is om te beantwoorden aan de verwachtingen die de Studiecommissie voor de Vergrijzing vooropstelt. Er is ook geen kwantificering, zelfs niet bij benadering, van de effecten op de tewerkstelling als gevolg van de voorgestelde maatregelen m.b.t. brugpensioen, minimumpensioenleeftijd en andere.
- Hoe positief en talrijk de voorgestelde maatregelen ook mogen zijn, in het licht van het voorgaande punt en bovendien rekening houdend met het feit dat voldoen aan de verwachtingen van de Studiecommissie voor de Vergrijzing niet voldoende is, blijven het kleine, voorzichtige stapjes. Te klein, te traag en te laat.
- De officiële pensioenleeftijd blijft op 65 jaar. Duitsland en Nederland hebben al besloten om deze op 67 te brengen. Als de levensverwachting op 65 jaar stijgt van gemiddeld 83 jaar (nu) naar gemiddeld 90 jaar (in 2060) en bovendien met waarschijnlijk meer jaren in goede gezondheid, dan is het toch vanzelfsprekend dat de wettelijke pensioenleeftijd geleidelijk moet opgetrokken worden. Zelfs tot dichterbij 70 dan bij 67.
- We wezen al op de belachelijke maatregel om de pensioenen van de statutaire ambtenaren pas aan te passen vanaf 2057. Terwijl heel de regeling van de statutaire ambtenaren nu al niet meer houdbaar is.
- Een pensioenhervorming kunnen we dit niet noemen. Hadden we hier geen pensioencommissie voor? Of was dit maar bezigheidstherapie?

REEDS VROEGER GEMAAKTE BESLUITEN

- In onze Nieuwsbrief over de evaluatie van de eerste nota van E. Di Rupo - september 2010

"Als alle tot hiertoe beproefde wegen en deze die nog zullen beproefd worden tot niets leiden, komt de vraag naar de uitgang. Eerst moeten we nog door de volgende fase. De fase waarin het voor alle Vlamingen duidelijk wordt dat zij met handen en voeten, met hun hoofd en hun portefeuille, gegijzeld zijn achter de grendels van de grondwet. En dat de Franstaligen een heel arsenaal aan marteltuigen ter beschikking hebben. Zoals alarmbellen, belangenconflicten, pariteiten, bijzondere meerderheden. Al lang en tot in de eeuwigheid".

- In onze Nieuwsbrief over de evaluatie van de compromistekst van Bart De Wever - november 2010

"De Titanic is aan het zinken. De Vlamingen zullen mee ten onder gaan bij gebrek aan eigen zeevaardige boten. In internationale wateren zal de opkomende financiële storm verwoestend zijn. In België zal niemand verantwoordelijk zijn. Ook geen enkele Vlaming.

Dat komt er van als we met handen en voeten, met ons hoofd en onze portefeuille, gegijzeld zijn door de grondwet. De Franstaligen vragen niets. Waarom zouden ze? De Vlamingen verliezen tijd en geld. Ze zijn goed genoeg, maar ook niet meer dan dat, om te werken, hun geld af te geven en te zwijgen".

- In onze Nieuwsbrief over de evaluatie van de onderhandelingsnota van Johan Vande Lanotte - maart 2011

"In dit land met 150 kamerleden, waarvan 62 Franstaligen, kunnen 32 Franstaligen alles en eeuwig blokkeren. Deze macht is in de Grondwet gebetonneerd, met goedkeuring van de Vlamingen.

De Vlamingen zijn met handen en voeten, met hun hoofd en hun portefeuille, gegijzeld achter de grendels van de grondwet. Voeg hier aan toe de pariteiten in de hoogste beslissingsorganen en de marteltuigen in de vorm van belangenconflicten.

De Vlamingen zijn goed genoeg, maar ook niet meer dan dat, om te werken, hun geld af te geven en te zwijgen.

Er is maar één keuze: verder leven als gegijzelden of proberen uit deze gijzeling te ontsnappen. De rest is theater".